

PÕHIKOOI RIIKLIKU LIHTSUSTATUD ÕPPEKAVA ALUSEL LIHTSUSTATUD ÕPE

AINEVALDKOND „VENE KEEL“

---

1. ÕPETUSE EESMÄRGID

Vene keele õpetuse peamine ülesanne on toetada õpilaste kõne arengut, rõhutades eriti kõnest arusaamise kujundamist. Vene keele õpetamisega taotletakse, et õpilane:

- 1) oskab kuulata ja kõnele adekvaatselt reageerida;
- 2) osaleb dialoogis ja väljendab oma mõtteid kuulajale arusaadavalt;
- 3) loeb jõukohast teksti, mõistab selle sisu ja mõtet.
- 4) kirjutab arusaadavalt, teeb märkmeid, mõistab ja koostab tarbekirja;
- 5) on omandanud elementaarse ülevaate vene keele süsteemist, tunneb põhitermineid;
- 6) valdab praktiliselt vene keele lauseehitust, igapäevast sõnavara ja sõnade muutevorme, saab aru sõnade ja lausete otsesest tähendusest ning oma kogemuste piires ka pragmaatilisest tähendusest;
- 7) kasutab vene keelt õpitegevuses ja igapäevases elus;
- 8) kavandab oma tegevust kõne abil, kommenteerib ning hindab seda, reguleerib oma ja teiste tegevust vastavalt üldistele käitumisnormidele;
- 9) tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet;
- 10) tunneb ilukirjanduslike tekstide liike, omab elementaarset ülevaadet rahvuskirjandusest ja oskab nimetada mõnda kirjanikku;
- 11) tunneb ja jälgib oma võimete kohaselt üldinimlikke kõlbelisi arusaamu, valdab vastavat tavasõnavara.

VEENE KEELE ÕPPE RÕHUASETUSED 1.–2. KLASSIS

Vene keele õpe 1.–2. klassis koosneb aabitsaeelsest, aabitsa- ja aabitsajärgsest perioodist.

Õppimise eelduseks on lapse suutlikkus tunnetada ennast õpilasena ning mõista ja sooritada õpiülesandeid.

Lihtsustatud õppekava vajava lapse tunnetustegevus toetub 1.–2. klassis valdavalt praktilisele tegevusele ja lähiümbruse tajumisele, mis on osaliselt võrreldav eakohaselt arenenud lapse tegevusega neljandal-viiendal eluaastal. Tunnetuslik aktiivsus on madalam, kujutluste ja keeleüksuste vaheline seos ebatäpne või osaliselt puudu. Tegevusega kaasnev privaatkõne on kasiin või ei ilmne üldse.

Kooliikka jõudes kasutab laps oma kõnes baassõnavara (tajatud/märgatud esemete ja tegevuste sõnastamine) ja piiratud hulgal vabade laienditeta lihtlaused. Kõnest arusaamine sõltub situatsiooni mõistmisest. Baassõnavaraga võrreldes konkreetsema või üldisema tähendusega sõnu ning nende grammatilisi seoseid lauses laps valdavalt ei mõista. Lihtsustatud õppekava vajav 1.–2. klassi laps suudab töömälus hoida kolme- või neljasõnalist lausungit.

Kõne alaarengust ja tegevusele kaasneva kõne puudulikkusest tuleneb vajadus reguleerida laste õppetegevust koostöös ja eeskujuga järgi ning kommenteerida lapse tegevust.

1.–2. klassi õpilastele on iseloomulikud impulsiivsed, äärmuslikud, negatiivsed, harvem positiivsed emotsioonid ja ebastabiilsed tunded. Väiksemal osal lastest ilmneb emotsioonide inertsus. Esialgu ei kontrolli õpilased oma emotsioone, mis väljendavad reaktsiooni keskkonnale ning oma primitiivsetele tarvetele. Ka enesehinnang on otseses seoses õpetaja, vanemate ja kaaslaste suhtumisega.

Tundevalla kujunemine ennetab kognitiivset arengut. Ilmnevad soovid rahuliku ja sõbraliku keskkonna ning positiivse suhtumise (sh füüsilise kontakti) järele.

Õpilaste passiivsus, kognitiivsete protsesside, kõne ning tundevalla arenematus tingib vajaduse mõjutada õpiülesannetega eelkõige esimese ajuploki (ajutüvi, koorealused moodustised) ning parema poolkera koore aktiivsust ja talitluslikku arengut. Eelistatud on praktiline või materialiseeritud tegevus ning tajuprotsesside suunamine; protsess ja tulemus seostatakse kõnega.

Õpitakse kõnet kuulama, tajutavaid objekte ja nähtusi jälgima, vaatlema ja võrdlema ning erisuguste tunnuste alusel rühmitama; mõistma ja täitma suulisi korraldusi; osalema dialoogis. Oskustest on peamised tuumlausete (baaslausete) ja laiendatud lihtlausete mõistmine, koostamine ja kasutamine, lugemine ja kirjutamine.

Peamised õppeviisid on praktiline harjutamine ja didaktiline mäng. Kujundatakse oskused tegutseda koos õpetajaga, matkides, eeskuju järgi ning orienteeruda oma kehas ja lähimas aegruumis. Omandatud toiminguid ajendatakse ja kinnistatakse verbaalsete repliikidega. Tegevuse verbaalne kommenteerimine, kokkuvõtete tegemine ning lühitekstide interpreteerimine on valdavalt õpetaja pädevuses.

Õpilasi ärgitatakse õpetaja ütlust kordama (kooris ja/või individuaalselt) ning lõpetama. Vaimsete ülesannete täitmisel toetatakse näitvahenditele, õpitavad toimingud materialiseeritakse, kasutatakse lihtsaid skeeme, sümboloid, graafilisi orientiire.

Motivatsiooni kujundamiseks antakse õpilastele nii õpitegevuses osalemise kui ka tulemuste puhul võimalikult sageli konkreetseid positiivseid hinnanguid. Positiivsele hinnangule võiks kaasneda konkreetne soovitus midagi paremini teha. Korraldused antakse osatoimingute kaupa, arvestatakse õpilaste kõnemõistmise taset. Õpilaste ajutegevuse aktiveerimiseks kasutatakse võimalikult sageli sensomotoorseid ülesandeid. Õppeülesannete esitamisel rõhutatakse selle eesmärki (*kirjutada tuleb õigesti, valida õige täht*).

AINEPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE AINEVALDKONNA ÕPPEAINETES

Õppesisu	Õpitulemused ja ainepädevused											
1.KLASS	Mõistab, koostab (tegevuse, pildi ja/või skeemi alusel) ning kasutab kontekstist/situatsioonist lähtuvalt sensomotoorsele kogemusele toetuvat lihtlauset (3–4 sõna).											
	Väljendab oma mõtet vähemalt tuumlausega .											
	Vastab dialoogi repliigile.											
	Alustab dialoogi oma tarvete rahuldamiseks.											
	Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid.											
	Mõistab, koostab (tegevuse, pildi ja/või skeemi alusel) ning kasutab kontekstist/situatsioonist lähtuvalt sensomotoorsele kogemusele toetuvat lihtlauset (3–4 sõna).											
	Häälib kuni 5-häälikulisi sõnu, koostab analüüsitud sõnade (noop)skeeme, määrab häälikujärje sõnas.											
	Määrab sõnade järjekorra 3–4-sõnalises lauses.											
	Eristab täis- ja kaashäälikuid artikulatsioonini ja heli järgi.											
	Loeb veerides 1–3-silbilisi sõnu, tuumlauseid ja vähe laiendatud lihtlauseid, saab aru loetu tähendusest (oma kogemuste piires).											
	Tunneb suuri ja väikseid trükitähti.											
	Kirjutab väikseid kirjatähti.											
	Laob analüüsitud sõnu tähtedega, teeb analüüsitud sõnade ära kirja.											
Aabitsaeelne periood												
Laste esmane õpe: kõne üldise arengu väljaselgitamine, haridusalaste teadmiste ja oskuste tase.	+	+	+	+								
Kõne areng. Seotud kõneoskused.					+							
Sõna kohta ideede kujundamine. Üksikute sõnade tingimuslik-graafiline kirje.												
Foneemilise kuulmise arendamine: võime kuulda ja eristada												

erinevates asendites olevaid kõnehelid, eristada sarnaseid, määrata sõnas nende arv ja järjestus.													
Lause kohta ideede kujundamine. Lause tingimuslik-graafiline kirje.													
Silp on osa sõnast. Tingimuslik graafiline pilt.													
Visuaalsete ja ruumiliste esituste ja tajude arendamine (joonte paigutus; kirjad; levinumate värvide eristamine; geomeetrilised kujundid, nende asukoht).													
Objektide klassifitseerimine tunnuste järgi.						+							
Käe motoorsete oskuste korrigeerimine, kirjutamise õppimiseks ettevalmistamine.													
Aabitsa periood													
Kirjaoskuse I etapp. Helid ja tähed <i>a, y, o, m, c, x</i>.													
Heli ja täht <i>A, a</i> . Heli esiletõstmine, tutvumine													

tähega <i>A, a</i> . Väiketähe «a» kirjutamine.													
Heli ja täht <i>Y, y</i> . Heli esiletõstmine, tutvumine tähega <i>Y, y</i> . Väiketähe «y» kirjutamine.													
Sõnad <i>ay, ya</i> . Heli-ja täheanalüüs ja sõnade kirjutamine. Tähtede ühendamise reeglid.							+	+					
Heli ja täht <i>O, o</i> . Heli esiletõstmine, tutvumine tähega <i>O, o</i> . Väiketähte «o» kirjutamine.													
Heli ja täht <i>M, m</i> . Heli esiletõstmine, tutvumine tähega <i>M, m</i> . Väiketähte «m» kirjutamine.													
Tagurpidi silbid <i>am, ym</i> . Nende silpide heli-ja täheanalüüs.							+	+					
Otsesilbid <i>ma, my</i> . Silpide kirjutamine. Silpide võrdlev analüüs ja kiri.							+	+					
Silpide koostamine, lugemine <i>om-mo</i> . Silpide heli-ja täheanalüüs ning nende kirjutamine.							+	+					
Heli ja täht <i>C, c</i> . Heli esiletõstmine ja tutvumine tähega <i>C, c</i> . Väiketähe <i>c</i> kirjutamine.							+	+					

Silbid ja sõnad tähega «c». Silpide kirjutamine <i>ac-ca, yc-cy, oc-co</i> pärast võrdlevat analüüsi								+	+				
Heli ja täht X, x. Silbid ja sõnad heli ja tähega «x». Lausete koostamine. Väiketähe «x» kirjutamine.								+	+				
Läbitud kinnistamine. Koostatud silpide ja sõnade läbitud tähtedest. Silpide ja sõnade lugemine. Üksikute tähtede ja silpide kirjutamine dikteerimise all pärast heli-tähe analüüsi.								+	+	+			
Kirjaoskuse õpetamise II etapp. Helid ja tähed <i>ш, л, ы, н, р</i>.													
Heli ja täht <i>Ш, ш</i> . Silbid on vastupidised ja otsesed avatud. Sõnad heli ja tähega <i>Ш, ш</i> . Laused antud sõnadega. Väiketähe «ш» kirjutamine. Helide <i>с-ш</i> eristamine.													
Heli ja täht <i>Л, л</i> . Silbid on vastupidised ja otsesed avatud. Sõnad heli ja tähega <i>Л, л</i> . Väiketähe «л» kirjutamine. Ühest								+	+	+			

suletud silbist koosnevate sõnade koostamine, lugemine ja kirjutamine (<i>сам, сом, лом, мал</i>).													
Heli ja täht <i>ы</i> . Silbid ja sõnad tähega <i>ы</i> . Lausete koostamine. Väiketähe «Ы» kirjutamine.							+	+					
Heli ja täht <i>И, и</i> . Silbid ja sõnad, mis sisaldavad heli ja tähte <i>И, и</i> . Väiketähe «И» kirjutamine, <i>и</i> -tähega sõnad ja laused.													
Heli ja täht <i>Р, р</i> . Väiketähe «р», silpide ja sõnade kirjutamine.													
Helide <i>р-л</i> eristamine.													
Õpitud helide ja tähtede, silbistruktuuride, sõnade ja lausete kinnistamine.							+	+	+				
Kirjaoskuse õpetamise III etapp. Helid ja tähed <i>К, к, П, п</i>.													
Heli ja täht <i>К, к</i> . Väiketähe «к» kirjutamine. Silbid ja sõnad heli ja tähega <i>К, к</i> . Lausete koostamine.							+	+					+
Heli ja täht <i>П, п</i> . Väiketähe «п» kirjutamine. Silbid ja sõnad heli ja tähega <i>П, п</i> .													

Tähtede, silpide, sõnade ja lausete kirjutamine.														
Läbitud kordamine. Harjutused lugemisel, tähtede, silpide, sõnade ja lausete kirjutamisel.														
Kirjaoskuse õpetamise III etapp. Helid ja kirjad <i>m, u, ʒ, ɐ, ʒ, ɔ, ɔ, ʏ, ɔ.</i>														
Läbitud kordamine.							+	+	+					
Heli ja täht <i>T, m</i> . Silbid ja sõnad tähega <i>T, m</i> . Väiketähe «т», silpide, sõnade, lausete kirjutamine.							+	+	+	+				
Heli ja täht <i>И, u</i> . Sõnade koostamine ja lugemine heli ja tähega <i>И, u</i> . Väiketähe «и» kirjutamine. Täht «и» eraldi sõnana. Heli ja täht «и» kui kaashäälikute pehmuse näitaja.							+	+	+	+				
Heli ja täht <i>ʒ, ɐ</i> . Silbid ja sõnad tähega <i>ʒ, ɐ</i> kõvas ja pehmes asendis. Erinevus kõrva järgi, helide ja tähtede <i>ʒ-ɐ</i> hääldamisel ja lugemisel. Väiketähe «з», silpide ja sõnade kirjutamine. Lause koostamine ja kirjutamine.							+	+	+	+				

<p>Heli ja täht <i>B, ɛ</i>. Silbid ja sõnad tähega <i>B, ɛ</i> kõvas ja pehmes asendis.</p> <p>Väiketähe «<i>B</i>» kirjutamine. Lause koostamine ja kirjutamine.</p>								+	+	+	+												
<p>Heli ja täht <i>Ж, ж</i>. Silbid ja sõnad tähega <i>Ж, ж</i>.</p> <p>Väiketähe «<i>ж</i>» kirjutamine.</p> <p>Esiletõstmise kõrva järgi, helide ja tähtede <i>ж-и</i> hääldamisel ja lugemisel. Lause koostamine ja kirjutamine.</p>								+	+	+													
<p>Heli ja täht <i>Б, б</i>. Silbid ja sõnad tähega <i>Б, б</i> kõvas ja pehmes asendis.</p> <p>Erinevus kõrva järgi, helide ja tähtede <i>Б, б-П, п</i> hääldamisel ja lugemisel. Väiketähe «<i>б</i>» kirjutamine. Lause koostamine ja kirjutamine.</p>								+	+	+													
<p>Heli ja täht <i>Г, г</i>.</p> <p>Väiketähe <i>г</i> kirjutamine.</p> <p>Silpide koostamine ja kirjutamine. Silpide ja sõnade eristamine tähtedega <i>г-к</i>. Sõnade võrdlev heli-ja</p>								+	+	+													

täheanalüüs. Sõnade ja lause kirjutamine.												
Heli ja täht <i>Д, д</i> . Silbid ja sõnad tähega <i>Д, д</i> kõvas ja pehmes asendis. Väiketäht <i>д</i> . Lausete koostamine ja kirjutamine. Eristamine kõrva järgi, helide ja tähtede <i>д-м</i> hääldamisel ja lugemisel. Lause koostamine ja kirjutamine.						+	+	+				
Heli ja kiri <i>ў</i> . Silbid ja sõnad tähega <i>ў</i> . Erinevus kõrva järgi, helide ja tähtede <i>ў-и</i> hääldamisel ja lugemisel. Väiketähe « <i>ў</i> », silpide ja sõnade kirjutamine. Lause koostamine ja kirjutamine.						+	+	+				
Täht <i>ь</i> kui kaashäälikute pehmuse näitaja sõna lõpus. Eristamine kõrva järgi, sõnade hääldamisel ja lugemisel, mille lõpus on kõvad ja pehmed kaashäälikud. Nende sõnade võrdlev heli-ja täheanalüüs. Sõnade koostamine ja lugemine						+	+	+				

tähega <i>ь</i> sõna keskel, nende kirjutamine.													
Kirjaoskuse õpetamise IV etapp. Helid ja tähed <i>e, я, ю, ё, ц, ч, ш, ф, э, ь</i>.													
Heli ja täht <i>E, e</i> . Sõnade koostamine, lugemine ja kirjutamine tähega <i>e</i> . Täht <i>e</i> sõna alguses. <i>E</i> -täht kui kaashäälikute pehmuse näitaja. Sõnade analüüs ja kirjutamine.													
Sõnad kahe kaashääliku ühinemisega sõna lõpus. Sõnad kahe kaashääliku ühinemisega sõna alguses. Lause koostamine ja kirjutamine.													
Kordamine.													
Heli ja täht <i>Я, я</i> . Väiketähe <i>я</i> kirjutamine. Sõnade koostamine ja lugemine tähega <i>я</i> sõna alguses ja lõpus pärast täishäälikut. Täht <i>я</i> nagu kaashäälikute pehmuse näitaja. Silpide ja sõnade koostamine ja lugemine tähega <i>я</i> (kaashäälikute pehmuse näitaja). Kõvade ja pehmete kaashäälikutega sõnade võrdlev heli-täheanalüüs,													

<p>tähistades kõvadust-pehmust tähtedega <i>a-я</i>. Lausete koostamine, lugemine ja kirjutamine.</p>												
<p>Heli ja täht <i>Ю, ю</i>. Väiketähe <i>ю</i> kirjutamine. Sõnade koostamine ja lugemine tähega <i>Ю, ю</i> sõna alguses ja lõpus pärast täishäälikut. Täht <i>ю</i> kui kaashäälikute pehmuse näitaja. Silpide ja sõnade koostamine ja lugemine tähega <i>ю</i> (kaashäälikute pehmuse näitaja). Kõvade ja pehmete kaashäälikutega sõnade võrdlev heli-ja täheanalüüs, tähistades kõvadust-pehmust tähtedega <i>у-ю</i>. Lausete koostamine, lugemine ja kirjutamine.</p>												
<p>Heli ja täht <i>Ë, ë</i>. Väiketähe <i>ë</i> kirjutamine. Sõnade koostamine ja lugemine tähega <i>Ë, ë</i> sõna alguses ja lõpus pärast täishäälikut. Täht <i>ë</i> kui kaashäälikute pehmuse näitaja. Silpide ja sõnade koostamine ja lugemine tähega <i>ë</i></p>												

(kaashäälikute pehmuse näitaja). Kõvade ja pehmete kaashäälikutega sõnade võrdlev heli-ja täheanalüüs, tähistades kõvadust-pehmust tähtedega o-ë. Lausete koostamine, lugemine ja kirjutamine.												
Heli ja täht II, y. Väiketähe y kirjutamine. Silbid ja sõnad heli ja tähega y. Lõausede koostamine ja kirjutamine.							+	+				
Heli ja täht U, u. Väiketähe u kirjutamine. Silbid ja sõnad heli ja tähega u. Lausete koostamine ja kirjutamine. Eristamine kõrva järgi, häälduses, silpide ja sõnade kirjutamisel helide ja tähtedega u-u.							+	+				
Heli ja täht III, y. Väiketähe y kirjutamine. Silbid ja sõnad heli ja tähega y. Lausete koostamine ja kirjutamine. Eristamine kõrva järgi, häälduses, silpide ja sõnade							+	+				

kirjutamisel <i>ча-ца, чы-уы</i> .													
Läbitud kinnistamine. Helid ja tähed <i>Ц, ц; Ч, ч; Ш, ш</i> . Silpide, sõnade, lausete lugemine. Harjutused tähtede, silpide, sõnade ja lausete kirjutamisel.							+	+	+	+			
Heli ja täht <i>Ф, ф</i> . Silbid ja sõnad tähega <i>Ф, ф</i> kõvas ja pehmes asendis. Väiketäht <i>ф</i> . Lausete koostamine ja kirjutamine. Eristamine kõrva järgi, helide ja tähtede <i>в-ф</i> hääldamisel ja lugemisel. Lause koostamine ja kirjutamine.							+	+					
Heli ja kiri <i>Э, э</i> . Väiketähe <i>э</i> kirjutamine. Silbid ja sõnad tähega <i>Э, э</i> . Lausete kirjutamine.							+	+					
Täht <i>ь</i> . Väiketähe <i>ь</i> kirjutamine. Sõnade koostamine ja lugemine tähega <i>э</i> . Sõnade tähega <i>э</i> kirjutamine. Lause								+	+	+			

koostamine ja kirjutamine.													
Aasta jooksul läbitud kordamine. Väiketähtede, erineva keerukusega silpide, nende sõnadega sõnade kirjutamine (10). Lausete koostamine ja salvestamine (10). Sõnade ning lausete kirjutamine tahvlilt ja aabitsast (10). Dikteeritud kiri koos sõnade, lausete esialgse heli- ja täheanalüüsiga (10). Suur trükitud kiri lause alguses. Punkt lause lõpus (10). Kordamine (10)											+	+	+

Õppesisu	Õpitulemused ja ainepädevused														
2.KLASS	Korduvates situatsioonides kasutab viisakusväljendeid	Mõistab, koostab (4–5 sõna) ja kasutab sensomotoorsetele kogemustele toetuvat laiendatud lihtlauset.	Alustab ja jätkab dialoogi oma kogemusele vastavas situatsioonis.	Kõneleb õpetaja suunamisel oma tegevusest (3–4 lausega).	Iseloomustab õpetaja suunamisel objekti 2–3 tajutava tunnuse alusel.	Määrab häälikujärje sõnas.	Määrab häälikurühma tabeli alusel.	Määrab sõnade järjekorra 3–4-sõnalises lauses.	Loeb õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa.	Leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste abil sõnu ja lauseid, järjestab sisu järgi pildiseeria, vastab küsimustele lause ja/või lõigu sisu kohta valiklugemise abil.	Taastab lühiteksti abivahendeid kasutades (pildid, pildiseeriad, küsimused, sõnalünkadega laused).	Kirjutab väiketähti ja suurtähti ning ühendab need sõnas.	Teeb lugema õpitud lause ära kirja lühikeste sõnade ja kõnetaktide kaupa.	Kirjutab analüüsitud 1–2-sillbilise sõna häälikkoostist moonutamata.	
	Häälikud ja tähed														
	Helide ja tähtede korreleerimine, helide ja tähtede eristamine. Eristage trükitud ja kirjutatud tähti. Väiketähtede kordamine. Suurtähtede <i>O, M, C</i> kirjutamine.	+	+				+					+			
	Eristavad tähed, mis on stiililt sarnased, erinevad elemendi poolest. Suurtähtede <i>III, II, A</i> kirjutamine.						+					+			

Ühe hääliku poolest erinevate sõnapaaride võrdlemine, häälikute jada ja arv sõnas. Suurtähed <i>H, X, P, K</i> .						+						+		
Konsonantide liitumisega sõnad, heliloomingu ja õigekirja täpsustamine. Suurtähtede <i>И, Т, У</i> kirjutamine.														
Lause, sõna, heli, täht (1. klassis õpitud kordamine). Lause tingimuslik-graafiline salvestus						+								
Täishäälikud ja kaashäälikud helid ja tähed. Täishäälikute eraldamine sõna alguses, keskel ja lõpus. Sõnad täishäälikutega <i>э, е, ё</i> . Suurtähtede <i>Э, Е, Ё</i> kirjutamine.						+								
Häälikud ja hääletud kaashäälikud, nende eristamine. Suurtähtede kirjutamine <i>Г, И, Т, Б, Д</i> .			+	+	+	+								
Artikulaatiivsete sarnaste häälikute <i>р - л</i> eristamine kõrva järgi, häälduses ja kirjas. Suurtähtede kirjutamine <i>У, И, З</i> .	+	+	+	+	+									

Kordamine.						+	+							
Pehmed ja kõvad kaashäälikud, nende eristamine. Kõvad ja pehmed kaashäälikud pehmuse tähistamisel tähtedega <i>e, ě, u, ю, я</i> . Suurtähtede <i>B, Ж, Я, Ю</i> kirjutamine.						+								
Täht <i>ь</i> tähistab kaashäälikute pehmust sõna lõpus. Suurtäht <i>Ф</i> kirjutamine.						+								
Vilisemise ja susisemise (<i>с-ш, з-ж</i>) ja affrikaatide (<i>ц, ч, щ</i>) eristamine. Suurtähtede kirjutamine <i>Ц, Ч, Щ</i> .														
Kordamine ja tugevdamine.									+	+		+	+	+
Silp on osa sõnast. Sõnade jagamine silpideks. Täishäälikute silbimoodustava rolli praktiline assimilatsioon. Sõnade koostamine üksikutest silpidest.							+							
Ülekandmine.							+							
Kordamine.							+	+	+					
Sõnad, mille tähed on <i>e, ě, ю, я</i> sõna alguses ja täishäälikute järel.														

Sõnad tähtedega <i>n, ã</i> ja nende eristamine. Jagage need sõnad silpideks.														
Rõhk. Rõhuliste ja rõhututäishäälikute eraldamine.														
Sõna														
Sõnad, mis tähistavad objekte ja vastavad küsimusele, mis see on?														
Objekte tähistavate sõnade rühmitamine ja küsimusele vastamine, mis see on? Sõnade üldistamine.														
Sõnad, mis tähistavad objekte ja vastavad küsimusele, kes see on?														
Sõnade rühmitus, mis tähistab objekte ja vastab küsimusele, kes see on? Sõnade üldistamine.														
Eristavad sõnad küsimuste jaoks, kes see on? Mis see on?														
Sõnad, mis tähistavad ühte või mitut asja.														
Lause koostamine.														

Lausete koostamine küsimuse, pildi, teema kohta. Töötage lõpetamata lausega.										+	+					
Lausete koostamine jaotuses nõutud kujul antud sõnadest.										+						
Lause väljavõtmine tekstist. Suurtähtede kasutamine lause alguses ja punkt lõpus.																
Kordamine.											+		+	+	+	+

SOOVITATAVAD TEOSSED 2. KLASSI LUGEMISEKS:

«Мы учимся читать», Читаем вместе, «Ал-фа-вит», «Беспокойные соседки», «А-а-а», «Кошка и мышка», «Её», «В лесу», Т. Сапгир «Ёж и ёлка», Догадайся сам, загадай друзьям, «Кошка и птичка», «Наш сад», «Заяц и ворона», В. Безбородов «Баю-баюшки-баю», «Киска», «Мальчику», Е. Благинина «Дождик», Догадайся сам, загадай друзьям, Л. Пантелеев «Ау!», А. Введенский «Песенка дождя», «На хоря напала хворь», «Про горох», Л. Пантелеев «Как поросенок научился говорить», А. Шибаяев «Буква «я» шагает гордо», «Рыбка», О. Григорьев «Яма», И. Демьянов «Дразнилка», «Ы», «Это», У. Рджаб «Мамочка», «Лучше всех», «Мила и мыло», по В. Бианки «Муравей», «Лиса и тетерев», «По грибы», В. Безбородов «белка», «Кто это?», Е. Благинина «Слоны», «Цапля объясняет», А. Шибаяев «Гроза», «Тише, мыши!», Е. Петрищева «Шишки и Мышки», «Кто что заслужил», Е. Ильина «Три сестры», Н. Сладков «Заяц и белка», А. Толстой «Ёж», «Зайчонок и осень», «Жалко птичек», С. Черный «На дворе», «Воробышки», О. Дриз «Добрые слова», А. Кондратьев «Доброго пути», А. Шибаяев «А что еще?», А. Шибаяев «Два хвостика», «Одна буква», «Буква заблудилась», Г. Юдин «Отец и мать», А. Майков «Ласточка примчалась...», «Крошка-воин», «Ты кто?», «Шутка», Е. Пермяк «Первая рыбка», А. Блок «Ветхая избушка», В. Берестов «Кошкин щенок», Н. Горелова «Зайчик», «Кот-мечтатель», «Почему кот моется после еды», «Кто у кого?», С. Черный «Жеребенок», В. Орлов

«Как малышу маму нашли», Н. Сладков «Белка и медведь», Е. Чарушин «Тошкины сны», «Кто первый», Е. Пермяк «Как Маша стала большой», К. Ушинский «Сила — не право», «Пузырь, соломинка и лапоть», по Е. Пермяку «Про нос и язык», К. Ушинский «Гусь и журавль», Я.Аким «Жадина», «Дразнилка», Г. Снегирев «Медвежата», С. Погореловский «Апрельский дождь».

VENE KEELE ÕPPE RÕHUASETUSED 3.–5. KLASSIS

Emakeeleõpetuse peamine eesmärk on soodustada olulisi arengulisi muutusi õpilaste tunnetuslikus-kõnelises tegevuses.

Õpilase ajutegevus on täiustunud. Kasvab analüütilist taju ja kõnetegevust korraldava vasaku poolkera osakaal, mis võimaldab esemete, tegevuste ja sündmuste seni hägusaid mälukujutlusi suurema hulga tunnuste abil täpsemaks muuta. Lisaks kaemuslik-praktilisele mõtlemisele suunatakse last järjest enam kasutama kujundilist mõtlemist.

Õpilase analüütilis-sünteesilise taju ja sellest kujunevate kujutluste areng eeldab õpetaja suunamisel toimuvat esemete tunnuste/omaduste, osade ning funktsioonide märkamist ja teadvustamist. Nendele toetudes saab arendada esemete, tegevuste, sündmuste jm rühmitamisning üldistamisoskust.

Konkreetsed ja üldistatud kujutlused ning nendevahelised assotsiatiivsed seosed on baas, millele toetudes kujunevad ja arenevad keeleüksuste tähendused (sõna ja selle vormid, sõnaühendid, laused/lausungid, hargnenud ütlus, sidus tekst), laienevad võimalused nimetatud üksusi valida ja kombineerida.

Kasvab oluliselt kõne mõju käitumisele ja tunnetustegevusele (sh tegevuse reguleerimisele). Kõne abil ammutatakse varemomandatud teadmisi mälust sihipäraselt; luuakse rohkem uusi mõtestatud seoseid (sõnaühendite, tekstisidusate lausete mõistmine ja kasutamine); hangitakse uut teavet; suunatakse tunnetusprotsesse (tajumise suunamine, materjali seostamine mälus, mõtlemisoperatsioonide sooritamine); kommenteeritakse, kavandatakse ja kontrollitakse oma tegevust.

Õpilane õpib oma tegevuse protsessi kommenteerima. Esialgu toimub see väliskõnes (endale suunatud privaatkõne), seejärel sosinkõnes, mis hiljem läheb üle sisekõneks. Sisekõnes

lõimuvad keeleüksuste tähendused kujutlustega, kuid 3.–5. klassi õpilased rakendavad sisekõnet esialgu hargnenult ning piiratult, mis aeglustab õpitegevuse tempot.

Tunnetuslik-kõneline tegevus, mis toimub õpilase lähimas arengutsoonis (potentsiaalses arenguvallas), valmistab õpilasi ette 6.–7. klassis õppimiseks (loodusõpetus, ajalugu, inimeseõpetus jm) ning elementaarsete keeleteadmiste omandamiseks.

Lugemistehnika ja õigekirjaoskuse arenemine on omavahel tihedalt seotud. Mõlema oskuse jaoks on oluline automatiseerida esmalt häälikanalüüsi (häälikute olemasolu, häälikute järg; kirjutamisel häälimine, lugemisel veerimine) ja seejärel ka foneemanalüüsi (häälikurühmade äratundmine, häälikupikkuse kui kõnetakti vältele osutaja äratundmine lugemisel ja määramine kirjutamisel võrdleva hääldamise alusel).

Automatiseerumata osaoskuste sooritamiseks on vaja materialiseeritud abivahendeid (graafilised orientiirid, värvid, analüüsietappide tulemuste visualiseerimine).

Õpetamisel on tähelepanu keskmes häälimise ja võrdleva hääldamise oskuste arendamine. Eesmärgiks on, et õpilased suudaksid nimetatud operatsioone sisekõnele toetudes sooritada, tempot kirjutamisega kohandada ja lugemisoskuse arenguks tõsta. Nimetatud operatsioonide sooritamise kiiruse tahtlik reguleerimine on otseselt seotud lugemistehnika ja õigekirja omandamisega. Häälimist ning võrdlevat hääldamist kasutatakse ühtlasi enesekontrollioskuse omandamiseks.

Lugemisoskuse kujunemine sõltub veel olulisel määral õpilase jaoks tuttavate süntaktiliste konstruktsioonide esinemise sagedusest tekstis ning õpilase keeleüksuste tähenduse valdamise tasemest.

Lugemistehnika arendamise eesmärgiks on jõuda sisult ja keeleliselt kohandatud tekstide ladusa lugemiseni või vähemalt selle piirini. Õpetaja suunab õpilasi tekste analüüsima sisu ja mõtte mõistmise seaduspärasusi arvestades.

Teksti esmasele lugemisele ja pedagoogi suunavatele kommentaaridele järgneb sündmuse puhul stseenide järjestuse, kirjelduse puhul tunnuste ja omaduste valdkondade teadvustamine. Korduval lõikude kaupa lugemisel suunatakse õpilasi mõistma lausete tähendust ja lausetevahelisi seoseid, tuletama tekstis puuduvat teavet, märkama mõistmiseks olulisi keeleüksusi (sõnu, sõnaühendeid, osalauseid), kirjeldama tekkivaid kujutlusi.

Tekstis orienteerumist arendavad valiklugemise ülesanded (esvalt lõikude ja seejärel kogu teksti ulatuses). Valiklugemise ülesanded on suunatud lühikese sisukokkuvõtte ning ilukirjandusliku teksti puhul ka varjatud teabe sõnastamisele. Õpilaste väljendust täiendatakse ja konkretiseeritakse.

Tekstis esinevat otsekõnet analüüsitakse õpetaja suunamisel. Dialoogi analüüsides saavad õpilased saadud teadmisi ka ise suhtlemise reguleerimiseks rakendada. Harjutatakse väljendite valikut sõltuvalt suhtlemissituatsioonist, käitumisaktide hindamist, konfliktide reguleerimist soodustavate ütluste kasutamist.

Alustatakse teksti kohta küsimuste moodustamise ja kaaslastele esitamise õpetamist.

Jutustamises eristatakse kahte valdkonda – tekstilähedane jutustamine (vahendatud tekstiloome) ja jutustamine oma kogemusest.

Tekstilähedase ümberjutustuse kui vahendatud tekstiloome õppimine sõltub järgmistest asjaoludest: mälu muutmise juhtivaks tunnetusprotsessiks; teksti sisu ja mõtte mõistmise tasemest; keeleüksuste valdamisest; keeruliste grammatiliste struktuuride lihtsamateks ja tekstisidusateks muutmise oskusest; teabeüksuste variatiivse sõnastamise oskusest.

Tekstilähedasel jutustamisel tuleb hoiduda teksti fragmentaarsest sõnastamisest või mehaanilisest päheõppimisest. Oluliseks tuleb pidada teabe järjestamist, sõnavara variatiivset valimist, lausungite seostamist ja nende parandamist järeltööna. Teksti mitmekordsel taastamisel tuleb muuta abivahendeid ja varieerida sõnastust. Sobivateks abivahenditeks on skeemid koos tugisõnadega (sh ka küsisõnad).

Praktilise grammatika õppimise peamised eesmärgid on tuumlause mallide hulga laiendamine; muutevormide kasutamine eri lausemallides ja mitmes tähenduses; tuumlauset ühendamine ja sisestamine, et mõista ja moodustada koondlauseid, laiendatud lihtlauseid ning lihtsamate seostega kaheosalisi liitlauseid.

Lausemallide baasiks on kujutlused tegevussituatsioonidest (skemaatilised kujutluspildid) ja nende kombinatsioonid. Oluline on teadvustada situatsioonide komponente: subjekt(id), objekt(id), vahendid, tunnused (sh tegevus või seisund), aeg, ruum jne. Jõutakse tajutavate sündmuste/nähtuste põhjuse ning eesmärgi mõistmise ja sõnastamiseni. Oluline on põhjuse ja eesmärgi eristamine ning nende ettekujutamine ajas ja ruumis.

Keeleüksuste tähenduse selgitamine, täpsustamine ja täiendamine toetub rühmitamisoskusele ja teadmiste rühma kuuluvatest objektidest, sündmustest, nähtustest, tunnustest.

Lausetähenduse mõistmine toetub põhisõna ja laiendite seostele, mille teadvustamiseks harjutatakse süntaksiküsimuste esitamist. Sõnade ja sõnaühendite tähendust seletatakse ja täpsustatakse kontekstis.

Liitsõnade ja tuletiste tähenduse mõistmiseks on oluline uute allrühmade moodustamiseks vajalike spetsiifiliste tunnuste teadvustamine (loom – rohusööja, inimene – tööline – kaevur). Võrdluste ja metafoorsete väljendite tähenduse seletamine eeldab ühistele tunnustele osutamist (tuli / päike küpseb, seisab postina / liikumatult).

Peamiseks tööviisiks on praktiline harjutamine. Keeleüksuste analüüs sisaldab enamasti semantilisi ülesandeid. Keeleterminite kasutamine jääb valdavalt õpetaja pädevusse. Uute õpioskuste omandamine algab materialiseeritult.

Tähelepanu pööratakse lihtsate kirjalike töökorralduste mõistmisele. Kirjalikult esitatud töökorralduse täitmist saab nõuda juhul, kui töövõte on koostegevuses ja/või matkimise teel omandatud.

Raskusastme varieerimiseks muudetakse materjali keerukust, pedagoogi osalemist ehk õpilase iseseisvuse astet ja/või abivahendeid.

Õppesisu	Õpitulemused ja ainepädevused												
3. KLASS	Osaleb ühistegevuse ajal dialoogis (küsimus-vastus, teade-küsimus).	Võrdleb ja kirjeldab kahte tuttavat objekti tajutavate tunnuste alusel.	Mõistab ja koostab kuni 5-sõnalist lihtlauset.	Kasutab laiendatud lihtlauses nimi-, omadus- ja tegusõnade õpitud vorme.	Koostab õpitud sõnavormidega mitmeid sõnaühendeid.	Tuvastab kirjutamiseks ohtlikud helid / tähed (paaris kaashäälikud, rõhutamata täishäälikud), muudab sõnavorm õige kirja õigsuse kontrollimiseks või rakendab õpitud	Loeb õpitud teksti valdavalt sõnade kaupa.	Loeb õpitud teksti valdavalt sõnade kaupa.	Leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, vastab küsimustele (sh annab hinnangu	Annab abivahendeid kasutades ja koostöös õpetajaga tekstilähedaselt edasi õpitud pala sisu.	Kirjutab ära kirjas 1–2-silbilisi sõnu (originaalteksti täiendavalt vaatamata).	Kirjutab pärast analüüsi õigesti 2–3-silbilisi üksikhäälikutest koosnevaid sõnu.	Kontrollib ära kirja õigsust.
Lihtlause													
Lihtlause kasutamine. Suur täht lause alguses, punkt lause lõpus. Lause koostamine küsimuse, pildi, teema kohta nõutavas vormis jaotatuna antud sõnadest. Lausete väljavõtmine kõnest ja tekstist.													

Kaashäälikute pehmuse tähistamine sõna lõpus ja keskel tähega <i>ь</i> .						+						
Sihisevad kaashäälikud. Õigekiri <i>жи, шу, ча, ца, чы, чу</i> .												
Paaritud häälelised ja hääletud kaashäälikud.						+						
Häälelised ja hääletud kaashäälikud sõna lõpus. Õigekirja kontrollimine sõna vormi muutmisega (<i>зриб- зрибы</i>).					+	+						
Kordamine.				+	+							
Eraldav pehme märk (<i>ь</i>).						+		+	+			
Sõnad, mis tähistavad objektide nimetusi. Oskus neid tekstist leida, küsimuste järgi eristada kes? Mida?				+								
Suur täht linnade, külade, tänavate nimedes.		+								+		
Sõnad, mis tähistavad objektide tegevust. Oskus neid tekstist leida, küsimuste järgi eristada (Mida ta teeb? Mida ta tegi? Mida ta tegema hakkab?)					+						+	

Sõnad, mis tähistavad objektide omadusi. Märke tähistavate sõnade leidmine tekstist ja nende õige omistamine objektidele tähistavatele sõnadele.												
Ettekääne. Oskus leida eessõnu <i>κ, om, noδ, had, o (ob)</i> ja kirjutada need sõnadega eraldi.												
Kordamine.				+	+	+	+	+				
Praktiline tutvumine lihtlause konstrueerimisega. Lause kui kõneühik (kellest või millest lause räägib).				+								
Lausete väljavõtmine tekstist või lause koostamine etteantud teemal. Lause graafiline kujutamine.				+								
Suur täht lause alguses ja punkt lõpus.				+	+		+					
Laused avalduse eesmärgil. Kirjavahemärgid lause lõpus.				+								
Oskus lauset lõpetada või seda küsimustega täiendada.												

Algvormis antud sõnadest lausete koostamine.			+	+		+						
Oskus vastata antud küsimusele, kasutades selle küsimuse sõnu, ja vastus kirja panna			+									
Kordamine.												

SOOVITATAVAD TEOSED 3. KLASSI LUGEMISEKS:

Г. Белов «Мы хотим учиться», В. Сухомлинский «Лисенок-первоклассник»; С. Баруздин «Стихи о человеке и его часах», В. Голявкин «Как я под партой сидел»; Г. Демченко «Луг», Е. Серова «Одуванчик», И. Соколов-Микитов «Незабудки»; И. Соколов-Микитов «Рассвет в лесу»; С.Козлов «Ливень»; Л.Воронкова «Жаркий день»; Т. Днепровская «Летний дождь»; В. Песков «Листья опадают с кленов»; В. Бианки «Осени щедрые дары»; Я. Тайц «В поле»; «Два лентяя»; Н. Сладков «Осень на пороге»; И. Мазин «Посмотри, как день прекрасен»; Г. Снегирев «Как птицы и звери к зиме готовятся»; В. Сутеев «Яблоко»; Г. Скребицкий «Осень»; И. Соколов-Микитов «Осень в лесу»; Н. Грибачев «Рыжие листья»; Е.Т рутнева «Осень»; Н. Некрасов «Славная осень»; В. Бахревский «Удобства жизни»; Б. Рябикин «Самый главный завод»; С. Михалков «Моя улица»; А. Лельевр «Корабли»; Л. Яхнин «Зима»; М.Пляцковский «Какая бывает зима»; 30

А. Пушкин «Зимнее утро»; «Отчего у белого медведя нос черный»; А. Шибаяев «Загадка»; Н. Сладков «Суд над декабрем»; Е. Ровинская «Загадки на снегу»; «Лиса и волк»; А. Прокофьев «Как на горке, на горе»; А. Фет «Чудная картина»; Г. Скребицкий «Редкая гостья»; М. Пляцковский «Урок дружбы»; М. Бартенев «Как трудно бить баклуши»; В. Осеева «Просто старушка»; М. Зощенко «Смелый, да не очень»; М. Бушелева «Ко мне пришел гость»; В. Осеева «Три товарища»; Ю. Ермолаев «Два пирожных»; «Как мужик гусей делил»; «Каша из топора»; «Ворона и рак»; Н. Сладков «двое на одном бревне»; В. Сутеев «Палочка-выручалочка»; Г. Ладонщиков «Весна»; Л. Толстой «Весна»; Е. Серова «Подснежник»; Х.К. Андерсен «Подснежник»; В. Бирюков «Весенняя песня»; Н. Найденова «Поздравляем с женским днем»; Е. Пермяк

«Как Миша хотел маму перехитрить»; И. Токмакова «К нам весна шагает ...»; А. Усанова «Улетела злая вьюга»; К. Росsetти «Никого не обижает»; Л. Толстой «Лев и собачка»; Б. Житков «Как слон спас хозяина от тигра»; Л. Толстой «Пожарные собаки»; Е. Пермяк «Двойка»; В. Орлов «Хрюшка обижается»; И. Демьянов «Где сметана»; Е. Серова «Ландыш»; И. Соколов-Микитов «Ландыши»; И. Соколов-Микитов «Черемуха»; И. Яковлев «Драчуны»; Г. Скребицкий «Лесной голосок»; Н. Сладков «Воробьиный термометр»; М. Пришвин «Беличья память»; Е. Пермяк «Знакомые следы»; В. Одоевский «В гостях у дедушки мороза»; «Лиса и журавль»; «Маша и медведь»; «Кот, петух и лиса»; С. Образцов «Так нельзя, а так можно и нужно»; Л. Толстой «Котенок», «Птичка», «Акула»; Д. Сергеев «Плотник»; А. Маркуша «Важная профессия»; В. Коржиков «Сварщик»; С. Баруздин «Маляр»; К. Паустовский «Однажды утром»; «Как устроить хороший скворечник»; А. Барто «Веревочка»; В. Драгунский «И мы»; И. Соколов-Микитов «Лето в лесу»; Л. Толстой «Гроза в лесу»; В. Бианки «Купание медвежат»; А.Х. Таммсааре «Наш лисенок».

Õppesisu	Õpitulemused ja ainepädevused															
4.KLASS	Osaleb ühistegevuse ajal üksiksteise tegevust reguleerivas dialoogis.	Võrdleb ja kirjeldab esemeid rühmas (kuni 3 objekti); kirjeldab ühistegevust.	Laiendab lihtlauset skeemide ja süntaksiküsimuste abil.	Mõistab ja koostab kuni 6-sõnalist lihtlauset.	Analüüsib ja moodustab käändevorme skeemide abil.	Rakendab abiga sõnaühendis ja lauses käändevorme (õpitud funktsioonides).	Kirjutab õigesti üksikhäälikutest koosnevaid kuni 4-silbilisi sõnu.	Koostab õpitud sõnavormidega mitmeid sõnatühendeid.	Sooritab ära kirja sõnahaaval.	Kasutab suunamisel õige kirja kontrollimise võtteid.	Loeb õpitud teksti sõnade ja süntagmaade kaupa, arvestab kirjavahemärke.	Loeb õppimata teksti vähemalt sõnahaaval.	Leiab küsimuste-korralduste järgi tekstist sõnu, lauseid ja lõike (sh peamõttele osutavaid lauseid);	Tuletab tekstis sõnastamata teabe oma kogemustele/teadmistele toetudes ja õpetaja juhendamisel.	Vastab küsimustele teksti kohta (põhjuslikud seosed, hinnangud tegevustele, tegudele).	Annab abivahendite toetudes tekstilähedaselt ja valikuliselt edasi teksti või lõigu sisu.
Lihtlause praktiline konstrueerimine. Lausete koostamine, kasutades sõnu kaudsetel juhtudel algkujul antud sõnadest. Lausete lõpp.	+	+	+	+												
Katkestatud sõnajärje taastamine lauses.																
Häälikud ja tähed																
Tähestik.					+			+								

Pehme märgi kasutamine kaashäälikute pehmuse tähistamiseks.						+	+	+	+								
Eraldav pehme märk häälikute <i>e, ë, ю, u, я</i> .						+	+	+	+		+						
Täishäälikute kombinatsioonid susisemisega. Õigekiri <i>жи, ии, ча, ича, чы, ичы</i> .						+	+	+	+								
Häälsete ja hääletute kaashäälikute õigekiri sõna lõpus ja keskel. Õigekirja kontrollimine, muutes sõna vormi ja valides (vastavalt mudelile) seotud sõnad.											+	+	+				
Kordamine.													+	+	+	+	
Rõhk sõnadel. Eristage rõhulisi ja rõhutuid täishäälikuid.																	
Täishäälikute õigekirja kontrollimine, muutes sõna vormi või valides mudeli järgi seotud sõnu.						+	+	+		+							

Rõhutamata taishäälikuga sõnad, mida rõhk ei kontrolli.						+	+	+		+						
Põhiliste sõnakategooriate (esemete nimetused, tegevused, märgid) eristamine tekstis küsimustes. Nende kokkulepe fraasides ja lausetes.		+														+
Pärisnimed: jõgede, mägede, merede nimed. Omanimede suurtähtede kasutamine.		+														
Eessõnad <i>до, без, под, над, около, перед</i> . Eessõnade õigekiri teiste sõnadega.					+								+		+	
Kordamine.												+	+	+		
Sugulussõnad. Seotud sõnade ühisosa (sõnatüvi).																
Sõnade õigekiri, mille tüvis on kontrollimata kirja pilt: sõnastiku kasutamise oskus.								+			+					
Eraldav tahke märk (<i>ʹ</i>).								+								

Kõne jagamine lauseteks. Keda või mida räägitakse, mida räägitakse, tähistavate sõnade esiletõstmine lauses.											+					+	
Lausete koostamine. Lausete laiendamine. Sõnadevahelise seose loomine küsimuste lauses.																	+
Kirjavahemärgid lause lõpus (punkt, küsimärk ja hüüumärk).																	
Kordamine.													+		+		+
Lause pealiikmed on alus ja öeldis.																	
Lause kõrvalliikmed (ilma liikideks jagamata). Lause laiendamine kõrvalliikmetega.												+	+		+		+
Lausete täiendamine sõnaühenditega.												+	+		+		+
Pildiseeria põhjal lugu koostamine ja kirjutamine.					+												+
Lühiteksti (20-30 sõna) esitamine küsimuste kohta.												+					

Kordamine.																			
------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

SOOVITATAVAD TEOSED 4. KLASSI LUGEMISEKS:

М.Матусовский «С чего начинается Родина?», по Ю.Яковлеву «Слова-сорняки», Л.Толстой «Филиппок», А.Гайдар «Совесть», по Е.Шварцу «Сказка о потерянном времени», по К.Ушинскому «Осень», М.Чехов «Все дождь и дождь», Н.Сладков «Синичкин запас», Л.Толстой «Лебеди», В.Гаршин «Лягушка-путешественница», по Ю.Яковлеву «Хлеб», Ю.Ждановская «Нива», Э.Шим «Жатва», «Колосок», «Легкий хлеб», Н.Рубцов «Хлеб», И.Никитин «Встреча зимы», Н.Некрасов «Мужичок с ноготок», Н.Сладков «Всею свое время», Е.Трутнева «Времена года», В.Голявкин «Как я встречал новый год», В.Осеева «Почему?», А.Кушнир «Кто разбил большую вазу?», Д.Драгунский «Тайное становится явным», И.Дудочкин «Рубль», «Лев, щука и человек», В.Безбородов «Кошки-мышки», по Л.Пантелееву «Честное слово», К.Паустовский «Однажды утром», И.Соколов-Микитов «Весна», В.Бианки «Заяц, косач, медведь и весна», «Снегурочка», Е.Бокова «О труде», В.Осеева «Сыновья», Д.Родари «Чем пахнут ремесла», С.Баруздин «Когда люди радуются», Н.Носов «Заплата», Ю.Яковлев «Багульник», К.Ушинский «Ветер и солнце», по В.Катаеву «Цветик-семицветик», А.Плещеев «Осень наступила», Ф.Тютчев «Листья», по Г.Граубину «Когда наступает листопад», А.Гонтарь «Осень в лесу», С.Прокофьева «Подарки осени», по М.Пришвину «Старый гриб», Е.Носов «Хитрюга», Н.Сладков «Осень», Г.Снегирев «Бурундук», считалки, М.Бородицкая «Ши-талочка», Л.Пантелеев «Карусели», Д.Хармс «Игра», Н.Носов «Затейники», В.Левин «Чудеса в авоське», «Не мое дело», И.Крылов «Чиж и голубь», Л.Толстой «Два товарища», Л.Пантелеев «Трус», Э.Киселева «Про как Миша стал храбрым», В.Сафронов «Подвиг», Ю.Ермолаев «Силач», Е.Пермяк «Самое страшное», К.Киршина «Вот такая история», по Я.Длугуленскому «Как подружились Вова и Боря», А.Барто «В театре», «Старый Мороз и молодой Морозец», по А.Толстому «Елка», С.Черный «Снежная баба», С.Прокофьева «Подарки зимы», Г.Харлампьев «Жадная сорока», по В.Коржикову «В пограничном наряде», З.Александрова «До свидания, зима!», «Заработанный рубль», Е.Шварц «Сказка о Василисе-работнице», Г.Сапгир «Рабочие руки», М.Миршакар «Мудрый дед», В.Хомченко «Михаськин сад», А.Барто «Я - лишний», С.Погореловский «Маленькое и большое», Г.Виеру «Хлеб с росой», К.Киршина «Просто сочинение», Ю.Мориц «Трудолюбивая старушка», Э.Киселева

«Волшебный котелок», «Народная песенка», А.Плещеев «Весна», А.Майков «Ласточка примчалась», К.Ушинский «Ласточка», А.Толстой «Весенние ручьи», по Б.Житкову «Наводнение», В.Берестов «Праздник мам», Н.Сладков «Ивовый пир», В.Сафронова «Весна», по В.Воскобойникову «Боец бытового отряда», «Как Илья из Муромы богатырем стал», Л.Толстой «Как боролся русский богатырь», по О.Орлову «К неведомым берегам», по Г.Черненко «Русский «паровой дилижанец», Н.Греков «Летом», С.Прокофьева «Подарки Лета», по Э.Шиму «Кто сажает подсолнухи», по А.Смирнову «Малина», по С.Иванову «Позвольте Вас пригласить на танец», по В.Астафьеву «Стрижонок Скрип», Вс. Рождественский «Одуванчик».

Õppesisu	Õpitulemused ja ainepädevused													
5.KLASS	Kasutab eri tüüpi dialoogirepliike koostegevuses, teeb kokkuvõtteid ühistegevusest.	Sooritab tuttavaid õpitoiminguid suuliste ja kirjalike hargnenud korralduste alusel, sh osaleb tegevuse planeerimisel, valib ja kasutab abivahendeid.	Mõistab ja kasutab kuni 6-sõnalist lihtlauset.	Mõistab õpitud koond- ja liitlausete liike tekstis ja tekstiväliselt; oskab neid suunatult moodustada.	Sooritab ärakirja peamiselt sõnapaaride kaupa.	Kirjutab õigesti lihthäälikutest koosnevaid sõnu.	Kirjutab häälikuühenditega sõnu pärast analüüsi õigesti.	Kasutab kirjutamisel enesekontrollivõtteid.	Täidab valiklugemise ülesandeid, lugedes õpitud teksti ladusalt häälega või endamisi vaikselt.	Leiab tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, osaleb lõigu ja teksti peamõtte sõnastamisel.	Annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegevusakti(de)le ning põhjendab seda.	Annab tekstilähedaselt edasi tekstilõikude sisu, pealkirjastab lõike ja osaleb sõnastuse täpsustamisel.	Rakendab lauses sõnade muutevorme (õpitud funktsioonides).	Kasutab sõnavormide analüüsimisel ja moodustamisel algoritmi.
Lause. Praktilised harjutused lausete koostamisel ja laiendamise. Sõnade seos lauses. Lause pea- ja kõrvalliikmed. Lausete eristamine intonatsiooni järgi.	+	+	+	+										
Tähestik. Sõnade paigutus tähestiku järgi. Tutvumine ortograafilise sõnaraamatuga. Kõne häälikud: täishäälikud ja kaashäälikud. Täishäälikute iseloomustus (silbi moodustav roll, rõhuliste ja rõhutu).							+							

Häälsete ja hääletute kaashäälikute õigekiri sõna lõpus ja keskel. Обозначение мягкости согласных на письме буквами <i>ь, е, ё, и, ю, я</i> .						+	+	+						
Eraldav <i>ь</i> . Kaashäälikute ja täishäälikute ühendatud ja eraldi häälduse eristamine silpides (<i>ля-лья</i>).					+									
Helilised ja helitud kaashäälikud. Helilisete ja helitute kaashäälikute õigekiri sõna lõpus ja keskel.							+	+	+					
Täishäälikud rõhulised ja rõhuta. Mõiste ortogramm kasutuselevõtt. Rõhuta täishäälikute kontrollimine. Mittekontrollitavate rõhuta täishäälikud.							+	+		+				
Tüvi ja samatüvilised sõnad.						+	+							
Kontrollitavate ja mittekontrollitavate täis- ja kaashäälikute õigekiri sõnatüvedes.								+			+			
Kordamine.			+	+	+			+						
Hääldamatu kaashäälikud tüvis.						+	+							
Kaksikkaashäälikud.						+	+							
Lõpp. Sõnade ühendamine lauses lõpu abil.												+	+	+

В.Чаплин «Крылатый будильник», Д.Яшин «Покормите птиц», И.Дик «Красные яблоки», В.Яковлев «Праздник нового года», С.Погореловский «Новогодние звезды», А.Усачев «Дед Мороз», П.Синявский «Мы встречали новый год», В.Драгунский «Кот в сапогах», А.Пушкин «Сказка о мертвой царквне и семи богатырях», И.Крылов «Ворона и лисица», «Чиж и голубь», Л.Толстой «Прыжок», «Комар и лев», В.Драгунский «Сверху вниз, наискосок!», В.Бианки «Музыкальная канарейка», Н.Носов «Как я решал задачу», по Н.Артюховой «Совесть заговорила», по Б.Раевскому «Государственный Тимка», по А.Митяеву «Богатыри», «Илья Муромец и Соловей Разбойник», по С.Аксакову «Прибавились дни...», «Весенняя мозаика», Е.Баратынский «Весна, весна! И все ей радо», по В.Бианки «Март», М.Садовский «Загадка в стихах», по И.Дворкину «Снежная крепость», А.Толстой «Вот уж снег последний в поле тает...», Р.Сингх «Будто заново родился», Р.Госсини «Маленький Ник и его друзья», М.Твен «Приключения Тома Сойера», по Дж.Лондону «Сказание о Кише», Э.Распэ «Приключения барона Мюнхгаузена», Братья Гримм «Храбрый Портняжка», Г.Х.Андерсен «Пятеро из одного стручка», С.Сергуненков «Куда лето прячется», В.Баскаков «Брусника», по И.Соколову-Микитову «Лето в лесу», И.Суриков «Ярко солнце светит...».

ВЕНЕ КЕЕЛЕ ÕPPE RÕHUASETUSED 6.–7. KLASSIS

6.–7. klassis on keskne eesmärk soodustada juhtiva ajupoolkera (valdavalt vasaku) analüütilise tegevuse (sh kõnepiirkondade) arengut.

Kujundilises tunnetustegevuses kasvab märgatavalt verbaalse teabe osakaal, mis võimaldab tekstidest hangitud teabe põhjal luua uusi kujutlusi, mõista põhjus-tagajärg-seoseid.

Õpilaste verbaalsed mehhanismid ei ole veel iseseisvaks õpitegevuseks piisavad. Varasemaga võrreldes rohkem kasutatakse hargnenud korraldusi ning variatiivseid skemaatilisi vahendeid, suunatakse õpilasi abivahendeid ja töövõtteid valima, töövõtete eesmärke ja töösamme sõnastama.

Uue oskuse omandamisel nõutakse õpilastelt toimingu kaasnevat kommenteerimist ja enesekontrolli sooritamiseks harjutamise käigus protsessile järgnevat kirjeldamist. Oluliseks peetakse oskust esitada koostevuses kaaslastele soovitusi, leida ja parandada eksimusi.

Töövõtete mehaanilist sooritamist aitab vältida sõnastuse varieerimine ja hoidumine reeglitest praktilise tegevuse toeta.

Sõnavara mahu suurenemine, sõnatähenduste täpsustumine, uute semantiliste seoste loomine sõnade vahel tõstab keelekasutuse osakaalu tunnetustegevuses. Õpetamisel pööratakse 6.–7. klassis tähelepanu omadussõnadele: tähenduse täpsustamine, rakendamine laiendina. Suunatakse enamlevinud sõnamoodustusmallide omandamist, sõnavormide rakendamist erinevates tähendustes, sõnade mõistmist ja kasutamist ülekantud tähenduses.

Õpitakse leidma tekstist tundmatu tähendusega sõnu ja tuletama nende tähendust konteksti põhjal, märkama ja parandama semantilisi eksimusi sõnaühendites ja lausetes. Sõnaühendite moodustamisel on oluline seostada ühte sõna võimalikult paljude teistega.

Eesmärk on harjutada uue teksti ladusat häälega lugemist. Lugemiskiiruse reguleerimisel lähtutakse iga õpilase suulise kõne tempost. Alustatakse lihtsate tekstilõikude vaikset ülesandega lugemise (s.o teabe otsimine) õppimist.

Korduval häälega lugemisel püütakse jõuda elementaarse ilmekuseni, mis suures osas sõltub lapse oma kõne ilmekusest ja teksti eelneva analüüsi tulemustest.

6.–7. klassis on tekstikäsitluse eesmärkideks eri mõistmisstrateegiade kasutamine ja ümberjutustuse variantide harjutamine.

Õpilaste iseseisvuse suurendamiseks esitatakse ülesanded lähtuvalt teksti mõistmise strateegiast ja jutustamise liigist, arvestatakse lapse tekstianalüüsi oskuse kujunemise etappi. Harjutatakse ülesannete esitamist kaasõpilastele

Tekstis kirjeldatud keeruliste ja/või lastele vähetuntud stsenaariumite korral rakendatakse detailset analüüsi. Teksti sisu kokkuvõtte ja allteksti sõnastamine vajab veel õpetaja parafraseerimist, st kokkuvõtlikku sõnastamist.

Tekstis orienteerumiseks lisandub valiklugemisele temaatilise lugemise õppimine, mis on ühtlasi eeldus temaatiliseks ja tegelase nimel jutustamiseks.

Alustatakse kirjaliku ümberjutustuse õpetamist, mis esialgu vajab detailset etappide kaupa suunamist. Kirjutatud tekst loob järeltöövõimalused sisu ja sõnastuse puudujääkide leidmiseks ning parandamiseks

Praktilises lauseõpetuses tegeldakse lausete ühendamise, sisestamise ja laiendamisega. Kaheosaliste liitlausete mõistmist ja moodustamist harjutatakse mallide kaupa, lähtudes nende grammatilisest tähendusest

Kõnearenduse seisukohalt peetakse oluliseks, et õppija oskaks muuta lause kontekstisidusaks. Suunavate abivahenditena kasutatakse skeeme. Õpilaste tähelepanu pööratakse lauseid ja lauseosi siduvate sõnade tähendusele ning sõnajärjele.

Harjutusmaterjali koostamisel lõimitakse keeleõpetust teiste õppeainetega, st kasutatakse teistele ainetele tüüpilisi lausekonstruktsioone ja aktiveeritakse vastavat sõnavara.

Ärakiirjaoskusi rakendatakse kirjalike ülesannete täitmisel kõikides õppeainetes. Ärakiirja harjutamise eesmärk on lausete või mitmest sõnast koosnevate lauseosade kaupa kirjutamine. Jätkub õigekirjaoskuste automatiseerimine, kasutatakse variatiivset harjutusmaterjali. Õpilasi suunatakse märkama õigekirja seisukohalt keerulisi häälikkoostisi sõnades enne kirjutamist, sooritama valikulist enesekontrolli, kasutama metakeelilisi operatsioone ortograafiareeglite rakendamiseks. Harjutatakse võõrsõnade hääldamist ja õigekirja.

Suhtlemisoskuste kujundamisel toetatakse kirjaliku dialoogi repliikide suunatud analüüsile: mida ja milleks öeldakse, kuidas eesmärk realiseeritakse (strateegia), kuidas repliiki hargnenult sõnastaks kõneleja ja kuulaja. Tähelepanu pööratakse otseselt sõnastamata teabe tuletamisele. Kirjaliku dialoogi analüüsimise oskustele toetudes harjutatakse sobivate repliikide valimist olenevalt kirjeldatud situatsioonist.

Õppesisu	Õpitulemused ja ainepädevused
6.KLASS	<p>Küsib ja edastab teavet tuttavates situatsioonides, suunab enda ning teiste tegevust käitumisnorme arvestavalt.</p> <p>Jälgib kaaslaste vastuseid ning täiendab neid</p> <p>Osaleb õpitegevuse planeerimisel, kasutab suunamisel enesekontrollivõtteid, küsib abi, valib ja kasutab abivahendeid.</p> <p>Mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausealle; mõistab kaheosaliste liitlauseite tähendust, eristab osalauseitega väljendatud suhteid ja seoseid.</p> <p>Kasutab sõnade õpitud muutevorme eri funktsioonides (tegusõna muutevorme õpetaja abiga).</p> <p>Moodustab liitsõnu ja tuletisi õpitud mallide ulatuses, mõistab liitsõnade ja tuletiste tähendust.</p> <p>Analüüsib sõnavormi koostist ja tähendust,.</p> <p>Moodustab sõnavorme, esitab suunamisel süntaksi- ja morfoloogiaküsimusi.</p> <p>Kirjutab sõnu õigesti, kasutab vajaduse korral individuaalseid abivahendeid, teeb ära kirja lauseosade või lühikeste lauseite kaupa ja kontrollib tulemust</p> <p>Loeb õpitud teksti kõne tempos ladusalt sisule vastava tooniga, täidab endamisi lugedes sisulisi ja keelelisi ülesandeid.</p> <p>Loeb jõukohast tundmatut teksti peamiselt süntagmaade kaupa.</p> <p>Taastab tekstilõikude sisu (valikjutustamine), valib ja kasutab jutustamiseks abivahendeid.</p> <p>Kirjeldab situatsiooni ja objekte plaani alusel.</p> <p>Annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegelas(t)e käitumisele.</p>

Lihtne lause. Lause piirid. Laused avalduse eesmärgi kohta. Lause peamised ja sekundaarsed liikmed. Laused on levinud ja levitamata .Lause homogeensed liikmed. Loendamine ilma liitudeta ja üksiku liiduga I. kirjavahemärgid lause homogeensete liikmetega.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Helid ja kirjad. Tähestik. Asukoht alfabeti järgi. Helid täishäälikud ja kaashäälikud. Nende eristamine tõkke olemasolu või puudumise järgi.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Sõna koostis. Juur ja ühejuurelised sõnad. Lõpp, eesliide, sufiks. Sõna leksikaalse tähenduse muutmine sõltuvalt eesliitest ja sufiksist. Hindamisliidetega sõnad (-ОНЬК -, - ИК -, - ОК -, - К-, - ушк -,юшк -, - ищ -). Nende kasutamine kõnes. Sõnamoodustus.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Löök-ja löögita vokaalid. Rõhutatud täishäälikute kirjutamine vastavalt hääldusele (hääldame-kuuleme-kirjutame). Rõhutamata vokaalide õigekiri sõna juurtes. Heli ja kirja mittevastavus löögita asendis. Rõhutamata vokaali kontrollimine sõna kuju muutmisega ja seotud sõnade valimisega	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hääldamatud kaashäälikud sõna juurtes. Kontrollsõna esiletõstmine ühejuurelistes sõnades.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kontrollimatud täishäälikud sõna juurtes.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kahekordistanud kaashäälikud sõna juurtes, juure ja sufiksi ristumiskohas.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Eesliide ja ettekääne. Eesliidete kirjutamine A,O; eesliide ПЕPE- .	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Konsonantide eesliidete kirjutamine sõltumata hääldusest. Sõnade moodustamine eesliidete ja sufiksade abil	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Eraldav kindel märk eesliidetega sõnades.														
Sõnade eristamine eraldava kindla ja eraldav pehme märk.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Nimisõna. Üldine mõiste nimisõna kohta. Täendus kõnes, ettepanekus. Päris - ja nimisõnad. Jutumärgid oma nimedes. Nimisõnad on animeeritud ja elatud. Nimisõnade nimede muutmine numbrite, sugude järgi. Oskus eristada sugu. Pehme märk pärast susisevaid sõnu naissoost nimisõnade lõpus. Juhtumite lõpude õigekiri neile. nimisõnad ühikutes. arv. Kalduvus neile. nimisõnad, juhtumite lõpude õigekiri MN. arv. Õigekiri pärast särisemist. 1,2,3-nda kaldendi rõhutamata lõpude õigekiri ainsuses. Nimisõnad, mida kasutatakse ainult ühikutes. või MN. arv. Nad. nimisõnad-sünonüümid, antonüümid														
	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+

<p>Omadussõna nimi. Nende mõiste. omadussõna. Täendus neile. omadussõna kõnes, ettepanekus. Rod neile. omadussõnad, selle sõltuvus nimisõnade liigist. Nõusolek neile. omadussõnad nimisõnadega perekonnas. Omadussõnade muutmine sünnituse järgi. Omadussõnade muutmine numbrite järgi. Omadussõnade kooskõlastamine nimisõnadega arvus. Kalduvus neile. omadussõnad ühikutes. ja MN. arv.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+
<p>Lause. Lihtne lause. Lause homogeensed liikmed. Laused peamised ja sekundaarsed liikmed kui homogeensed. Loendamine ilma liitudeta, üksiku liiduga II, liitudega A, HO. Kirjavahemärgid homogeensete liikmetega.</p>	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+

Keeruline lause. Keeruline lause liitudega И, А, НО. Kirjavahemärgid liitude ees. Keeruline lauseskeem.	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+
---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	---	---	---	---	---

Õppesisu	Õpitulemused ja ainepädevused
7.KLASS	<p>Mõistab seisukohtade võimalikku erinevust suhtlemisel, selgitab oma seisukohti.</p> <p>Selgitab talle mõistetavate sündmuste ajalisi ning põhjuslikke seoseid.</p> <p>Mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle.</p> <p>Mõistab ja kasutab suunatult eri suhteid väljendavaid kaheosalisi liitlauseid.</p> <p>Hangib teavet teistelt inimestelt; õpetaja suunamisel tekstist.</p> <p>Tuletab sõnu õpitud liidetega; moodustab liitsõnu.</p> <p>Kasutab sõnade käände- ja pöördevorme, analüüsib sõnavormide koostist.</p> <p>Loeb jõukohast võõrast teksti kõne tempos.</p> <p>Loeb õpitud teksti ladusalt mõningase ilmekusega.</p> <p>Täidab endamisi lugedes sisulisi ja keelelisi ülesandeid.</p> <p>Rakendab õpetaja juhendamisel temaatilist lugemist.</p> <p>Iseloomustab tekstis kirjeldatud tegelasi plaani järgi, rühmitab neid teadaoleva(te) tunnus(t)e alusel.</p> <p>Annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegelas(t)e käitumisele ja põhjendab seda viidetega tekstile või oma kogemusele.</p> <p>Taastab analüüsitud teksti sisu vastavalt püstitatud ülesandele (valikuliselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult), vajaduse korral rakendab teksti analüüsimisel kasutatud abivahendeid.</p> <p>Koostab pärast ühist ettevalmistust kavale, tugisõnadele või sõnaühenditele toetudes lühikese kirjaliku ümberjutustuse.</p> <p>Tunneb ja rakendab tähekasutusreegleid</p> <p>Kasutab õpitud ortograafiareegleid õpetaja suunamisel.</p>

<p>KORDAMINE.</p> <p>Lihtne ja keeruline lause. Lihtne lause homogeensete liikmetega. Lause peamised ja sekundaarsed liikmed homogeensete liikmetena. Loendamise ja võrdlemise intonatsioon. Paus homogeensete liikmete vahel. Loendamine ilma liitudeta, üksiku liiduga <i>II</i>, liitudega <i>A</i>, <i>HO</i>. Erinevate grammatiliste kategooriate (nimisõna, omadussõna, tegusõna) kasutamine homogeensete liikmetena; Keerulised laused liiduga <i>II</i>, <i>A</i>, <i>HO</i>. Kirjavahemärk</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>SÕNA KOOSTIS.</p> <p>Kõne erinevate osade moodustamine eesliidete ja sufiksede abil. Nende eristamine. Sõna tähenduste määratlemine. Eesliite, juure, sufiksede, lõpude eraldamine.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

<p>SÕNALIIK.</p> <p>Nimisõna.</p> <p>Nimisõna tähendus kõnes.</p> <p>Nimed nimisõnad oma ja leibkonna nimed.</p> <p>Nimisõnad on animeeritud ja elutud. Nimisõnade nimede muutmine numbrite järgi.</p> <p>Ainsus ja mitmus, nimisõnade sugu. Nimisõnade nimede esimene deklinatsioon ainsuses. Rõhutatud ja rõhutamata nimisõnade lõpude õigekiri ainsuses. Lõpude kontrollimine, asendades sama deklinatsiooni ja käände nimisõna löögilõpuga.</p> <p>Nimisõnade nimede teine deklinatsioon ainsuses.</p> <p>Rõhutatud ja rõhutamata nimisõnade lõpude õigekiri ainsuses. Lõpude kontrollimine, asendades sama deklinatsiooni ja käände nimisõna löögilõpuga.</p> <p>Nimisõnade nimede kolmas deklinatsioon ühikus. arv</p> <p>.Nimisõna juhtumite lõpude õigekiri</p> <p>3 kalduvust.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

<p>Nimisõnade deklinatsioon mitmuses. Juhtumite lõpude õigekiri . Naiselike ja keskmise soo nimisõnade genitiivjuhtumi õigekiri, mille alus on kihisev. Nimisõnade õigekirja eristamine lõpus sibliiva ainsuse ja mitmusega.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Omadussõna nimi. Omadussõna nime tähendus kõnes. Valik omadussõnu, mis aitavad objekti kirjeldada. Kujundlike vahendite kasutamine. Oskus eristada sugu number, omadussõna juhtum soo, arvu, nimisõna juhtumi järgi. Nõusolek neile. omadussõnad neile. nimisõna perekonnas, arv, kukkumine. Kalduvus neile. adj. mees-ja keskmise sugu ainsuses. Kalduvus neile. prilag. naiste sugu ühikutes. Omadussõnade rõhutamata lõpude kontrollimine küsimuse abil. Fraaside koostamine omadussõna+ nimisõna kaudsetes juhtumites. Kalduvus neile. omadussõnad MN. arv.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

<p>Asesõna. Asesõna mõiste. Asesõnade tähendus kõnes. Isiklikud ainsuse ja mitmuse asesõnad. Isiklikud asesõnad 1., 2., 3-tema isikud. Nende deklinatsioon ja õigekiri. Eessõnade eraldi kirjutamine asesõnadega. Kordamine.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Verb. Verbi mõiste. Verbi tähendus. Verbi roll kõnes. Verbi algvorm (verbi määramatu vorm) on <i>-ть, -ться, -ти, -чь, -чься</i>. Verbi muutmine aegade järgi. Verbi muutmine numbrite järgi. Tegusõnade muutmine minevikus sugude ja numbrite järgi. Osakese õigekiri <i>HE</i> verbidega. Eitamise tähendus. Tegusõnad on erandid. Tegusõna muutmine isikute järgi. Tegusõnade lõpude õigekiri 2.isik (<i>-шь, -ься</i>) ainsuses. Ainsuse 3. isiku verbide eristamine määramata kujul. (<i>-тся, -ться</i>). Tegusõnade muutmine</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

<p>Lause.</p> <p>Lihtne ja keeruline lause. Diferentseerimine. Alus ja öeldis lihtsas ja keerulises lauses. Lauseskeem. Lause peamised ja sekundaarsed liikmed homogeensete rollides. Lause levinud homogeensed liikmed. Homogeensete liikmete loetlemine ühe liiduga <i>II</i>, liidud <i>A</i>. <i>HO</i>, korduv liit <i>II</i>. kirjavahemärgid homogeensete liikmete all.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Keeruline lause.</p> <p>Keeruline lause liitudega <i>a</i>, <i>u</i>, <i>ho</i> ja ilma liitudeta. Lauseskeem.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Isiku poole pöördumine – Üte.</p> <p>Kirjavahemärgid käsitlemisel. Otsene kõne. Kordamine.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

<p>Omadussõna nimi. Nende mõiste. omadussõna. Tähendus neile. omadussõna kõnes, ettepanekus. Rod neile. omadussõnad, selle sõltuvus nimisõnade liigist. Nõusolek neile. omadussõnad nimisõnadega perekonnas. Omadussõnade muutmine sünnituse järgi. Omadussõnade muutmine numbrite järgi. Omadussõnade kooskõlastamine nimisõnadega arvus. Kalduvus neile. omadussõnad ühikutes. ja MN. arv.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Lause. Lihtne lause. Lause homogeensed liikmed. Laused peamised ja sekundaarsed liikmed kui homogeensed. Loendamine ilma liitudeta, üksiku liiduga И, liitudega А, НО. Kirjavahemärgid homogeensete liikmetega.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Keeruline lause. Keeruline lause liitudega И, А, НО. Kirjavahemärgid liitude ees. Keeruline lauseskeem 5</p>	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+

VEENE KEELE ÕPPE RÕHUASETUSED 8.–9. KLASSIS

8.–9. klassis on peamine eesmärk soodustada õpilastel oma tegevuse reguleerimise kujunemist (peaaju frontaalsagarate funktsioonid), et omandatud oskusi ja elementaarseid keeleteadmisi võimetele vastavalt ja võimalikult iseseisvalt rakendada. Vajalik on aju kõnepiirkondade analüütilise tegevuse pidev stimuleerimine variatiivsete ülesannetega.

Õpilasi ergutatakse võimalikult iseseisvalt oma tegevust planeerima, toimingute eesmärged teadvustama, töövõtteid valima, tulemusi kontrollima ja hindama. Tulemused sõltuvad vene keele kui õppeaine lõimimisest teiste ainetega (keelematerjal, ühised nõuded, osaliselt samalaadsed ülesanded).

Ilukirjanduslike tekstide käsitlemisel ja suhtlemisõpetuses on rõhuasetus pragmaatilise tähenduse mõistmisel, mis omakorda toetub keeleüksuste semantilise tähenduse arengule. Tekste analüüsides arutletakse tegelaste käitumise üle: motiivid, kavatsused, tegevusakte soodustavad või takistavad tingimused, moraalsed valikud, tulemuse mõju tegevusakti sooritajale ja teistele, tegelaskirjelduste ühised tunnused, tunded ja hoiakud. Meedia põhjal arutletakse ühiskonnas toimuvate protsesside üle, püütakse eristada fakte ja arvamusi.

Teabetekste käsitlemisel harjutatakse erilaadse teabe hankimist, märkmete tegemist, konspekteerimist, sõnaraamatute kasutamist. Kujundatakse tarbekirjade mõistmise, koostamise ja blankettide nõuetekohase täitmise oskust.

Tekstiga tutvumisel ja tekstide analüüsides muutub valdavaks sihipärane endamisi lugemine: valiklugemine ülesandega (teabe otsimine), uue teabe iseseisev märkamine, valmistumine jutustamiseks ümberjutustuse liigist lähtudes. Analüüsi tulemusena sõnastatakse teksti sisu lühikokkuvõtte jaalltekst, mida vajaduse korral parafraseerib pedagoog. Tekstianalüüsi eesmärk on õppida iseseisvalt kasutama teksti mõistmisstrateegiaid. Oluliseks valdkonnaks on seejuures jätkuvalt kirjalik dialoog, mille analüüsile toetub argidialoogi elementaarne teadvustamine ja reguleerimine.

Harjutatakse ümberjutustuse eri liikide koostamist, varieerides üldistamise ja konkretiseerimise osakaalu. Suunatakse originaalteksti ja märkmete kasutamist vahendatud tekstiloome ajal.

Lauseõpetuses on rõhuasetus lausetähenduse mõistmisel ning muuteharjutustel. Praktilises lauseõpetuses toetutakse oskusele moodustada sõnavorme ja sõnu, mõista nende tähendust ning sõnade seost (tegasõna- ja nimisõnafraase).

Sõnavara laiendamisel ja sõnatähenduse seletamisel suunatakse õpilaste tähelepanu objektide rühma tunnustele, funktsioonidele, omadustele, tunnuse tunnustele, objekti osadele. Suunamist vajab sõnavormide ja tuletiste eristamine, abstraktse tähendusega sõnade ning metafoorsete väljendite mõistmine.

Eesmärk on saavutada võimalikult õige kiri ja rakendada kirjutamist ühe operatsioonina teiste ülesannete täitmisel.

Õppesisu	Õpitulemused ja ainepädevused																
8.KLASS	Kasutab õpitud lausemalle suulises ja kirjalikus tekstis.	Märkab ja hindab kaaslaste käitumise (sh sõnakasutuse) sobivust.	Reageerib adekvaatselt kaaslaste erinevatele ja vastandlikele seisukohtadele.	Analüüsib suunavate küsimuste abil dialoogi.	Tuletab sõnu õpitud liidetega, mõistab ja kasutab tuletisi.	Tunneb ära ja moodustab pööorde- ja käände vorme.	Kasutab tuttavat teabekirjandust juhendamisel.	Loeb jõukohast teksti teabe hankimiseks ladusalt ja endamisi.	Analüüsib jõukohast teksti ja täidab ülesandeid (õpitud mõistmisstrateegiate	Esitab küsimusi teksti kohta (mõistmisstrateegiatest lähtuvalt).	Taastab õpitud teksti (suuliselt) erineval viisil (õpetaja suunamisel): tekstilähedaselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult, tegelase seisukohalt; rakendab analüüsi käigus kasutatud abivahendeid.	Iseloomustab tegelast ja tegelasrühma plaani järgi.	Kirjeldab tegevusi ja sündmusi oma kogemuste ja eri õppeainete materjalide põhjal (abiga).	Koostab pärast ühist arutelu tekstilähedase kirjaliku ümberjutustuse.	Kasutab omandatud õigekirjaoskusi iseseisvates kirjalikes töödes.	Märgistab olulist teavet väljendavaid teabeüksusi tekstis (suunamisel), teeb märkmeid tekstide põhjal.	Koostab õpitud teabekirja (näidise järgi).
Kordamine. Lihtne ja keeruline lause. Nende võrdlus. Ametiühingud <i>u, a, ho</i> lihtsates ja keerukates lausetes. Kirjavahemärgid. Lihtlause homogeensete liikmetega. Keeruline lause, millel on ühendused <i>u, a, ho</i> ja ilma liitudeta.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

<p>Sõnakoostis.</p> <p>Ühetüvelised sõnad, eri kõneosadega seotud ühetüveliste sõnade valik, nende eristamine, sõnade analüüs kompositsiooni järgi. Rõhuliste ja rõhutute vokaalide, hääleliste ja hääletute kaashäälikute õigekiri sõna juurtes.</p> <p>Sõnade moodustamine ees- ja järelliidete abil.</p> <p>Eesliidete õigekiri <i>-o ja -a</i>, Eestliited <i>nepe-</i>, <i>c-</i>, <i>ϕ-</i>, <i>had</i>, <i>-</i>, <i>nod-</i>, <i>om</i>.</p> <p>Täishäälikud ja kaashäälikud eesliitetes.</p> <p>Erinevus eesliite ja eessõna vahel. Rasked sõnad. Liitsõnade moodustamine ühendavate vokaalidega ja ilma. Erinevate sõnade moodustamine samu ees- ja järelliiteid kasutades</p> <p>Nende sõnade tähendus.</p> <p>Hindamisliidetega sõnad.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

<p>Kõne osad.</p> <p>Nimisõna, omadussõna, tegusõna, asesõna kõne osana. Eristumine. Erinevate fraaside koostamine koos eessõnaga või ilma.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+
<p>Nimisõna.</p> <p>Tähendus kõnes. Nimisõna peamised grammatilised kategooriad (sugu, arv, kääne, kääne) Pärinimi. Kordamine. Keeldumine neile. nimisõnad ainsuses ja mitmuses. Tähekäände õigekiri lõpetab need. nimisõnad ainsuses ja mitmuses. Muutumatud nimisõnad. Rõhuta lõppude kontrollimine, asendades nimisõna rõhulise lõpuga. Nimisõnad, mille lõpus on sisin.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+

<p>Omadussõna. Nende tähendus. omadussõna kõnes. Nende kokkulepe. omadussõna nendega. nimisõna soos, arvus, käändes. Tähekäände õigekiri lõpetab need. omadussõnad ainsuses ja paljud teised. number. Omadussõnad - <i>ий</i>, -<i>ья</i>, - <i>ье</i>, nende kääne ja õigekiri.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Asesõna. Isikulised asesõnad. Isikuliste asesõnade tähendused kõnes. Asesõnade grammatilised põhitunnused (isik, arv, kääne). Ainsuse 3. isiku asesõnade sugu. Isiku asesõnade kääne. Asesõnade õigekiri koos eessõnadega.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

<p>Tegusõna.</p> <p>Tegusõna tähendus kõnes.</p> <p>Tegusõna peamised grammatilised tunnused (aeg, isik, arv). Tegusõna määramatu vorm keeles - <i>ть -чь, -ти -ться.</i></p> <p>Tegusõnade muutmine aja, isiku ja numbriga järgi.</p> <p>Tegusõnade konjugeerimine.</p> <p>Konjugatsiooni verbide 1 ja 2 lõppude erinevus.</p> <p>Konjugatsiooni tegusõnade 1 ja 2 rõhutu isikulõpu õigekiri.</p> <p>Tegusõnade õigekiri keeles –<i>тся.-ться.</i></p> <p>Tegusõnade muutmine minevikuvormis soo ja arvu järgi.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	---	---	---	---	---	---	---	---

<p>Arv. Nimisõna mõiste. Kasutusjuhtumid suulises ja kirjalikus kõnes. Kardinaal- ja järgarvude lugemine ja kirjutamine. Arvude õigekiri 5-st 20-ni, 30-st, 50-st 80-ni, 100-st 900-ni. Liitarvude õigekirja harjutused (kakssada kaheksakümmend viis). Volikirja registreerimine, kviitungid, kuulutused, rahaülekanDED.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Lause. Lihtlause. Lause laiendatud ja mittelaiendatud. Lause pea- ja kõrvalliikmed. Rinnastatud liikmetega lihtlause kirjavahemärgistamine. Üte. Üte eraldatakse komadega.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

<p>Liitlause. Liitlause sidega <i>и, а, но</i> ja ilma. Koondlause ja liitlause sidega <i>и, а, но</i> võrdlemine. Liitlause sõnadega <i>когда, куда, чтобы, потому что</i> ja sidesõna <i>который</i>. Nende sõnade ette kirjavahemärkide panemine.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Keeruline lause. Keeruline lause liitudega И, А, НО. Kirjavahemärgid liitude ees. Keeruline lauseskeem 5</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Õppesisu	Õpitulemused ja ainepädevused												
9.KLASS	Tunneb lausete eri tüüpe, mõistab õpitud lausemallide tähendust, kasutab neid teabe hankimisel ja sõnastamisel.	Teab adekvaatse suhtlemise põhimõtteid tavasiituatsioonis käitumiseks (perekonnas, eakaaslastega, töökollektiivis,	Mõistab suhtluspartnerite seisukohtade võimalikku sarnasust, erinevust ja vastandlikkust; selgitab oma seisukohti, otsib lahendust	Hindab oma ja teiste käitumise otstarbekust ja moraalinõuetele vastavust tavasiituatsioonides, käitub vastavalt.	Loeb jõukohast teksti endamisi sihipäraselt, häälega, mõistmiseks vajaliku selguse ja intonatsiooniga.	Kasutab tekste ja teatmikke teabe hankimiseks.	Teeb märkmeid ja konspekteerib elementaarselt.	Taastab tuttavat teksti erineval viisil (kokkuvõtlikult, laiendatult,	Kirjeldab tegevusi ja sündmusi teistele arusaadavalt..	Iseloomustab tegelasi ja tegelasrühmi; seletab ja hindab nende	Koostab õpitud tarbekirja liike.	Valdab elementaarseid teadmisi grammatikast: sõnaliigid, käänamine ja pööramine, liht-, koond- ja liitlauseid, sõnamoodustus.	Järgib kirjutamisel tähekasutusreegleid ja peamisi ortograafiareegleid, leiab ja parandab õigekirjavigu.
Kordamine. Lihtlause. Koondlause. Liitlause. Sidenditega ja sidenditeta liitlauseid.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Helid ja tähed. Tähestik. Täishäälikud ja kaashäälikud. Kõvad ja pehmed kaashäälikud. Helilised ja helitud kaashäälikud. Täishäälikud rõhulised ja rõhuta. Pehme ja tugevade märkide eraldamine. Sõna foneetiline analüüs.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

<p>Sõna koostis.</p> <p>Sõnaosade määratlemine ja kirjutamine samatüvelistele sõnadele toetudes. Helilised ja helitud kaashäälikud sõnatüvis. Eesliidete kirjutamine <i>oõ-, om-, noõ-,c-</i>. Eesliidete õigekiri: <i>õez- (õec-), õoz- (õoc-), uz- (uc-), paz- (pac-)</i>. Liitsõnad. Liitsõnade moodustamine sidetäishäälikuga ja ilma.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Sõnaliigid. Sõnaliikide eristamine.</p> <p>Nimisõna.</p> <p>Nimisõnade roll lauses. Nimisõna grammatilised põhikategooriad. Nimisõnade käändelõpu õigekiri. Muutumatud nimisõnad. Nende soo määratlus.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Omadussõna.</p> <p>Omadussõna roll kõnes. Omadussõna kooskõla nimisõnaga soo-, arvu- ja käändes. Omadussõnade käändelõpu õigekiri.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

<p>Isikulised asesõnad. Isikuliste asesõnade roll kõnes. Isikute ja numbrite isiklike asesõnade muutmine. Isiku asesõnade õigekiri. Asesõnade õigekiri eessõnadega.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Tegusõna. Tegusõna roll kõnes. Tegusõna ajavormid. Infinitiiv. Tegusõnade õigekiri –тся, -ться. Konjugatsiooni verbid 1 ja 2 rõhulise ja rõhutu lõpuga. Tegusõna käskiv vorm taotlustes, korraldustes, juhistes. Partikkel <i>HE</i>- koos tegusõnadega. Mineviku tegusõnad. Tegusõnade muutmine isikute ja numbrite jaoks.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Arvsõna. Arvsõnasõna mõiste. Numeral, Numbrite 5-20 õigekiri; 50 kuni 80, 500 kuni 900; 90 100 200 300 400. Ärikiri. Tööavalduse, autobiograafia kirjutamine.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

<p>Määrsõna.</p> <p>Määrsõna mõiste.</p> <p>Määrsõnade roll kõnes, lauses. Määrsõnade moodustamine muudest kõneosadest. Aega, kohta, tegevusviisi tähistavad määrsõnad. Määrsõnade õigekiri, mille lõpus on -A, -O.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Lause.</p> <p>Lihtne lause. Lause põhi- ja kõrvalliikmed, laiendatud lause ja laiendamata lause. Lause homogeensed liikmed. Üte.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Liitlause.</p> <p>Liitlause sidesõnaga (<i>и, а, но</i>) ja sidesõnata. Liitlause sidesõnadega ja sõnadega <i>который, когда, где, что, чтобы, потому что</i>.</p>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<p>Otsene kõne (autori sõnade järgi).</p> <p>Otsese kõne: jutumärgid ja koolon enne seda; otsekõnes suur täht. Lihtlause ja liitlause koostamine. Kirjavahemärgid lausetes.</p>													

Kehtestatud direktori käskkirjaga 03.09.2024 nr 1-3/26

põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 17 lõike 2 alusel.

Jõhvi Kesklinna Kooli õppekava ainevaldkondade kavad on läbi

arutatud ja heaks kiidetud 17.06.2024 õppenõukogu koosolekul nr 5,

03.09.2024 on heaks kiidetud hoolekogu koosolekul,

03.09.2024 on heaks kiidetud õpilasesinduse koosolekul.